

وضعیت «داعش خراسان» در 2024

در سال گذشته «داعش خراسان» فعالیت زیادی در افغانستان نداشت. این گروه تروریستی در مدتی که فعالیت کمی در افغانستان داشت اقدام به تبلیغات و جذب نیرو کرد. در حال حاضر نشانه مهمی برای قدرت‌گیری «داعش خراسان» در افغانستان وجود ندارد.

ترجمه کارگروه افغانستان | مطالعات شرق

وضعیت «داعش خراسان» در 2024
گزارش «شاخص جهانی تروریسم 2025»، که هر ساله توسط «موسسه اقتصاد و صلح» استرالیا تهیه می‌شود، خلاصه‌ای جامع از روندها و الگوهای اصلی تروریسم در یک دهه گذشته ارائه می‌دهد. در این گزارش 163 کشور (99.7 درصد از جمعیت جهان) از نظر تأثیر تروریسم، از جمله تعداد رویدادهای تروریستی و تلفات ناشی از آن رتبه‌بندی شده‌اند. اطلاعات ارائه شده درباره افغانستان و گروه «داعش خراسان» در این گزارش، به شرح ذیل است.

در سال 2024، تروریسم همچنان تهدیدی پایدار در افغانستان باقی ماند و تعداد حملات با افزایش تقریباً 20 درصدی همراه بود اما تعداد تلفات، اندکی کاهش یافت. در سال 2024، افغانستان 113 مورد مرگ را ثبت کرد که نشان‌دهنده کاهش 12 درصدی است؛ اما تعداد حملات از 73 مورد در سال 2023 به 87 مورد در سال 2024 افزایش یافت. تعداد زخمی‌ها در رویدادهای تروریستی سال 2024 نیز 190 مورد بوده است. امسال افغانستان پایین‌ترین رتبه خود را در شاخص جهانی تروریسم (GTI) تجربه کرد و با قرار گرفتن در رده نهم، برای دومین سال متوالی خارج از پنج کشور اول قرار گرفت.

اگرچه فعالیت‌های تروریستی در افغانستان در سال‌های اخیر به طور قابل توجهی کاهش یافته است، اما این کاهش به معنای برقراری صلح نیست. شاخص GTI اعمال سرکوب دولتی یا خشونت‌های انجام‌شده توسط نهادهای دولتی را در نظر نمی‌گیرد. از این رو، اقدام‌های طالبان در این گزارش لحاظ نمی‌شود. با وجود کاهش روند تروریسم، همچنان گزارش‌های گسترده‌ای از سرکوب و خشونت علیه غیرنظامیان، رسانه‌ها، فعالان حقوق بشر و مقام‌های دولت پیشین منتشر می‌شود. افغانستان همچنان به عنوان سرکوبگرترین کشور جهان برای زنان شناخته می‌شود، به طوری که آنها با تبعیض جنسیتی شدید و سازمان‌یافته روبرو هستند.

فعالیت‌های تروریستی در افغانستان عمدتاً در ولایت‌های شمالی متمرکز بود و کابل و تخار بیشترین تعداد حملات را در سال 2024 به ثبت رساندند. کابل با 27 کشته در 41 حمله، بیشترین تعداد تلفات تروریسم را تجربه کرد. اگرچه کابل برای یازدهمین سال متوالی همچنان بیشترین آسیب را از تروریسم دید و تعداد حملات در آن 78 درصد افزایش داشت اما تعداد کشته‌ها 48 درصد کاهش پیدا کرد.

بیشتر حملات تروریستی در افغانستان توسط گروه‌های ضدطالبان از جمله «جبهه آزادی افغانستان» (AFF) و «جبهه مقاومت ملی افغانستان (NRF)» انجام شد. با این حال، گروه «داعش خراسان» (ISK) همچنان مرگبارترین گروه در کشور باقی ماند و مسئول 57 درصد از کل کشته‌ها و یک‌پنجم

حملات در سال 2024 بود. مرگبارترین حمله در افغانستان در سال 2024 نیز توسط «داعش خراسان» انجام شد که در جریان آن، یک بمبگذار انتحاری 21 نفر را در یک شعبه بانک در ولایت قندهار کشت.

طالبان که وارد چهارمین سال قدرت خود شده‌اند، همچنان ثبات داخلی را حفظ کرده‌اند اما با مقاومت گروه‌های مسلح مخالف مانند جبهه آزادی و جبهه مقاومت که حاکمیت آنها را به چالش می‌کشند، روبه‌رو هستند. روابط با پاکستان نیز بدتر شده است، که این امر در تنش‌های مرزی و حملات هوایی پاکستان به پناهگاه‌های احتمالی «تحریک طالبان پاکستان (TTP)» در افغانستان مشهود است.

این تحولات، پیچیدگی‌های چشم‌انداز سیاسی افغانستان را نشان می‌دهند که با چالش‌های امنیتی و مخالفت‌های داخلی دست‌وپنجه نرم می‌کند

«داعش خراسان» یکی از فعال‌ترین گروه‌های جهادی بین‌المللی در سال‌های اخیر بوده است. این گروه از زمان تأسیس در سال 2015 تا کنون، با 634 حمله مرتبط بوده است که این حملات حدود 3212 کشته بر جای گذاشته‌اند. این گروه در تحرکات اخیر خود، روسیه و منطقه اوراسیا را هدف قرار داده و تعداد حملات آن از 11 مورد در سال 2023 به 18 مورد در سال 2024 افزایش پیدا کرد. تعداد کشته‌های ناشی از این حملات نیز در همین مدت، از 4 مورد به 199 مورد افزایش پیدا کرده است.

از سال 2022، «داعش خراسان» عمدتاً حملات خود را معطوف به بخش‌های شمال شرق و جنوب افغانستان کرده و همچنان اماکن و زیرساخت‌های مهم را هدف قرار می‌دهد. این گروه همچنین سعی دارد تا با انجام اقدام‌های خشونت‌بار در مناطق هم‌مرز با پاکستان و تاجیکستان، نفوذ خود را گسترش داده و مقام‌های محلی را در این مناطق به چالش بکشد.

«داعش خراسان» همچنان در مناطق مرزی شمال شرق افغانستان فعال بوده و کشور پاکستان را هدف قرار می‌دهد. در سال 2018، مجموع کشته‌های ناشی از حملات گروه «داعش خراسان» در پاکستان افزایش یافت و به رقم 236 نفر رسید. اما از آن زمان به بعد، تأثیر تحرکات «داعش خراسان» در پاکستان کاهش پیدا کرد، به‌نحوی که در سال 2023 و 2024 تعداد کشته‌ها به ترتیب به رقم 75 و 15 نفر رسید. در سال 2024، مجموع حملات داعش در پاکستان، 25 مورد بود که این رقم تقریباً مشابه با رقم 24 حمله گزارش شده در سال قبل بود.

حملات "داعش خراسان" در افغانستان و پاکستان، از سال 2021 به بعد

از زمان به قدرت رسیدن طالبان در سال 2021، "داعش خراسان" حملات خود را روی مرز افغانستان . پاکستان متمرکز کرده است

حملات «داعش خراسان» را در داخل و خارج از افغانستان

در سال‌های اخیر، «داعش خراسان» تمرکز عملیاتی خود را تغییر داده است، به نحوی که تعداد حملات متناسب به آن در سطح جهان کاهش پیدا کرده اما گستره جغرافیایی این حملات افزایش یافته است.

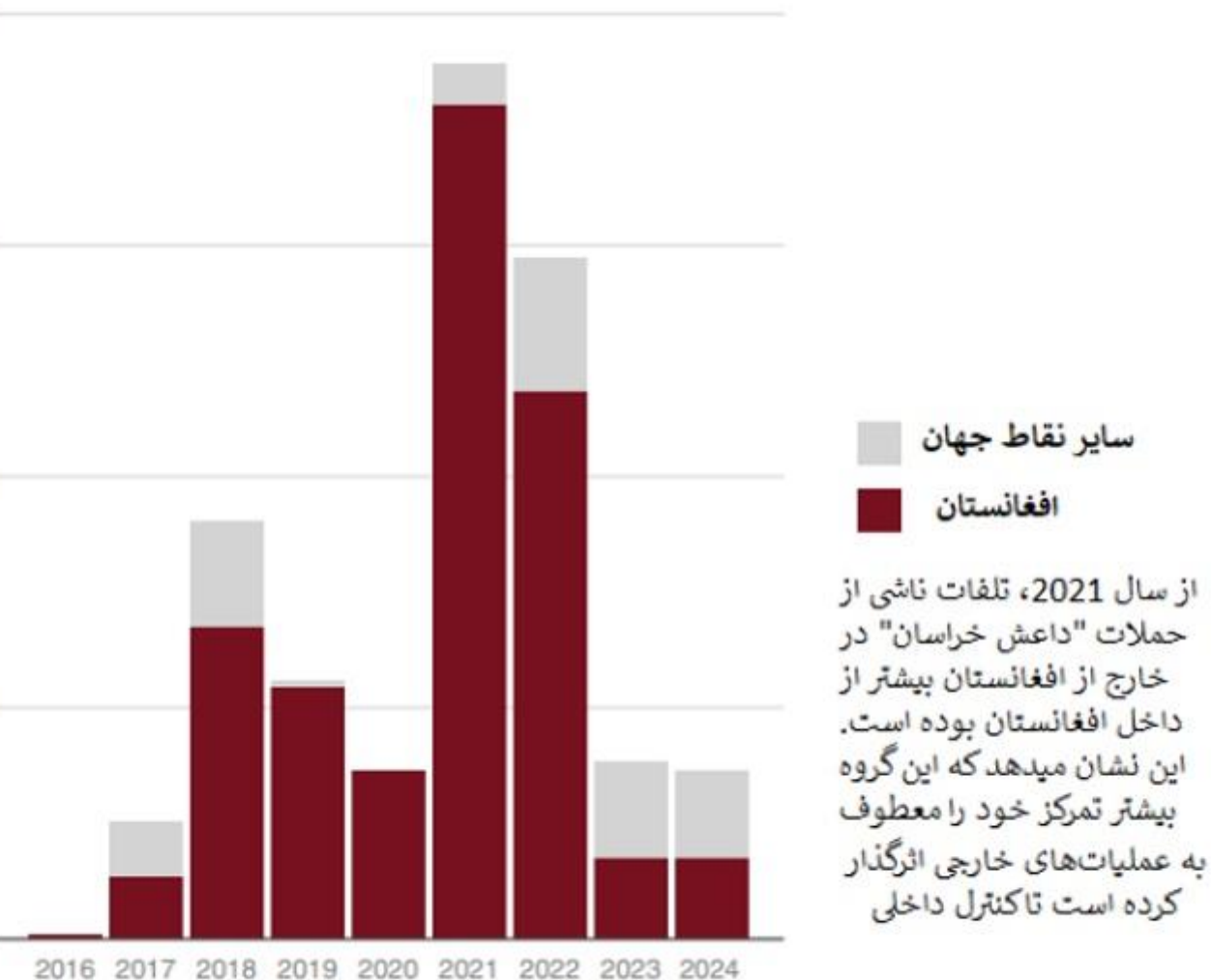
شاید هدف «داعش خراسان» از این اقدام، برجسته کردن ناتوانی طالبان در کنترل امنیت مرزی و جذب نیروی جدید در منطقه باشد. همچنین این وضعیت ممکن است نتیجه عملیات‌های ضد داعش طالبان و یا نتیجه یک تغییر راهبردی وسیع‌تر در درون خود «داعش خراسان» باشد. در اواخر سال 2023، مجله «صدای خراسان» که متعلق به «داعش خراسان» است، عنوان کرد که کاهش تعداد حملات این گروه از

سال 2021 به بعد، بخشی از یک «سیاست سکوت راهبردی» با هدف کاهش نمود عملیاتی این گروه، در داخل افغانستان بوده است.

تصویر زیر، سهم حملات «داعش خراسان» را در داخل و خارج از افغانستان، از سال 2016 به بعد نشان می‌دهد. قبل از سال 2022، حملات «داعش خراسان» عمدتاً محدود به افغانستان بود. اما از سال 2022 به بعد، حملات این گروه در داخل افغانستان کاهش پیدا کرد و نسبت حملات این گروه در داخل و خارج از افغانستان تقریباً با هم یکسان شد. شاید این تغییر، نوعی تاکتیک برای حفظ بقای «داعش خراسان» در مواجهه با عملیات‌های سرکوبگرانه طالبان بوده باشد و این گروه سعی دارد تا از این راه، تحرکات خود را به مناطقی منتقل کند که با مقاومت کمتری مواجه شده و یا بتواند شبکه‌های خود را راحت‌تر بازسازی کند.

تعداد حملات "داعش خراسان" در افغانستان و سایر نقاط جهان، از سال 2016 تا 2024

طی دو سال گذشته، تعداد حملات "داعش خراسان" در افغانستان و سایر نقاط جهان تقریباً با هم برابر بوده است.

از سال 2021، تعداد کشته‌های ناشی از حملات «داعش خراسان» در خارج از افغانستان، بیشتر از تعداد

کشته‌ها در داخل این کشور بوده است. این نشان می‌دهد که «داعش خراسان» بیشتر تمرکز خود را

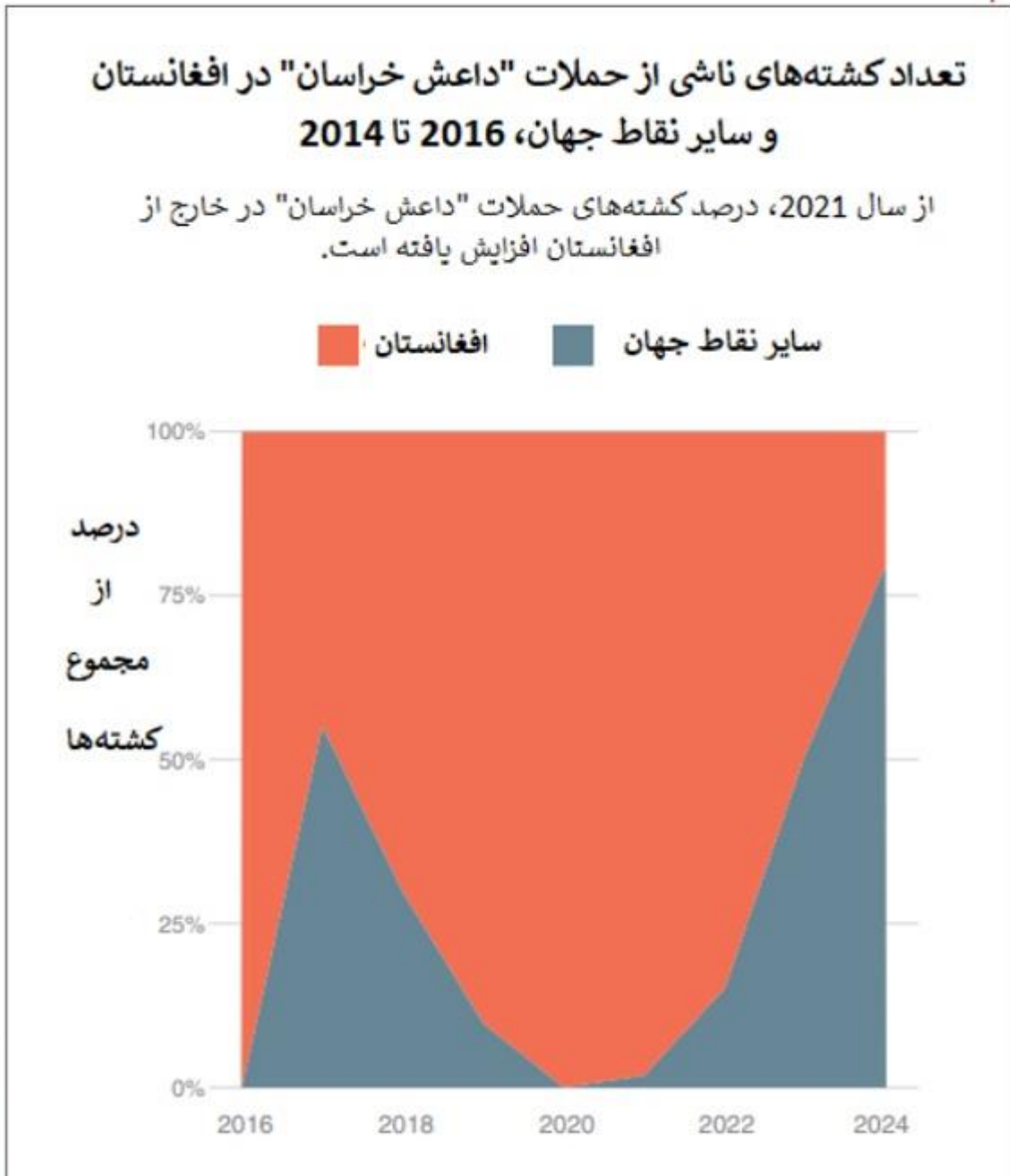
معطوف به عملیات‌های خارجی اثرگذار کرده است تا کنترل‌های داخلی. این روند نشان دهنده افزایش

برنامه‌های جهانی این گروه و تلاش برای گسترش دامنه نفوذ خود در خارج از افغانستان است. کاهش

نسبی تعداد کشته‌های ناشی از حملات «داعش خراسان» در افغانستان همچنین نشان می‌دهد که این گروه

در حال حاضر در تلاش برای حفظ کنترل سرزمینی و تثبیت قدرت خود در سطح محلی در داخل افغانستان است.

محتوای تبلیغاتی «داعش خراسان» به زبان های مختلف

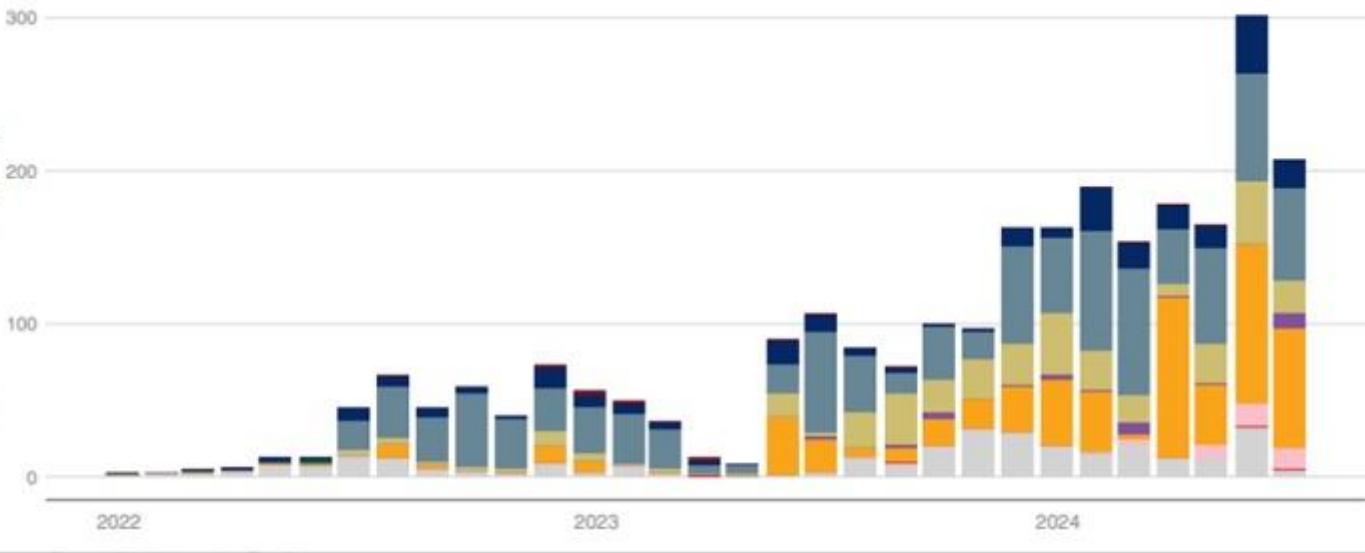
از زمان تسلط طالبان بر افغانستان، «داعش خراسان» تلاش‌های تبلیغاتی خود را گسترش داده و بر جذب نیرو، جمع‌آوری کمک‌های مالی و فعالیت‌های تبلیغاتی در سراسر آسیای جنوبی و مرکزی تمرکز کرده است. همان‌طور که در شکل زیر نشان داده شده، تعداد محتوای تبلیغاتی منتشر شده توسط «داعش خراسان» از سال 2022 افزایش یافته است، به‌ویژه میزان تولید محتوا به زبان‌های تاجیکی و ازبکی رشد قابل توجهی داشته است. اگرچه داده‌های موجود درباره تبلیغات این گروه به زبان‌های مختلف محدود است اما این تصویر نشان می‌دهد که گروه «داعش خراسان» تلاش‌های خود را برای جذب هوادار و افزایش عضوگیری در آسیای مرکزی تشدید کرده است.

این گروه برای تأمین مالی عملیات‌های خود به شبکه‌های مالی متکی است و تخمین زده می‌شود که در سال 2023 حدود 2.5 میلیون دلار از طریق تراکنش‌های بلاک‌چین تأمین کرده باشد.

در سال 2024، تعداد «داعش خراسان» در منطقه بین یک تا شش هزار نفر تخمین زده شده است که این افراد حضور پررنگی در نزدیکی استان‌های هم‌مرز با تاجیکستان، از جمله بدخشان، قندوز و تخار دارند. «داعش خراسان» همچنان جنگجویان بازگشته از سوریه و عراق را جذب می‌کند و «جنبش اسلامی ازبکستان» نیز این برنامه‌های عضوگیری را تقویت می‌کند. راهبرد رسانه‌ای چندزبانه این گروه، از زبان‌های پشتو، دری، عربی، اردو، فارسی، ازبکی، تاجیکی، انگلیسی و اخیراً روسی و ترکی استفاده می‌کند تا از طریق پلتفرم‌هایی/زیرساخت‌هایی مانند تلگرام و «العزایم» جوانان و گروه‌های به حاشیه رانده شده را هدف قرار دهد.

محتوای تبلیغاتی "داعش خراسان" به زبان‌های مختلف

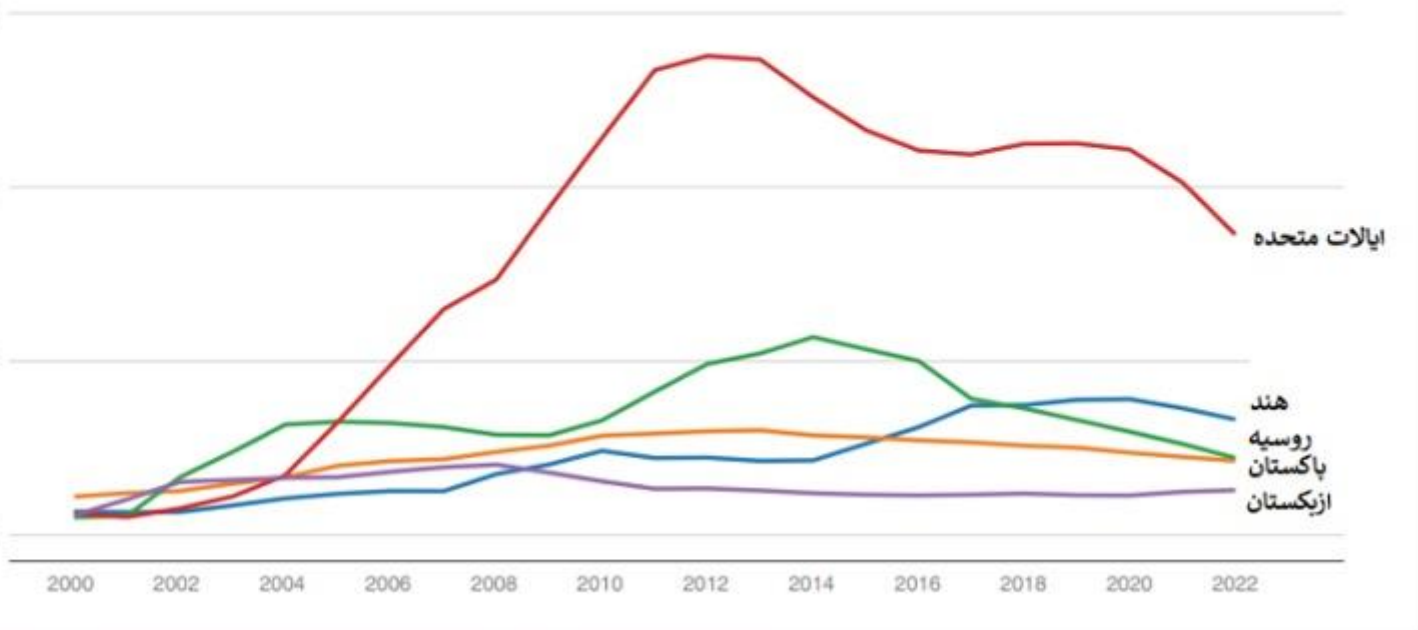
طی دو سال گذشته، حجم تبلیغات "داعش خراسان" افزایش چشمگیری پیدا کرده است.

نفوذ کشورهای خارجی در افغانستان

موضوع دیگر اینکه نفوذ کشورهای خارجی در افغانستان از زمان بازگشت طالبان به قدرت در سال 2021 کاهش یافته است. این روند به‌ویژه برای چهار کشور اصلی که از سال 1999 بیشترین نفوذ را در این کشور داشته‌اند – ایالات متحده، هند، روسیه و پاکستان – مشهود است. تنها استثنا از پاکستان است که نفوذ خود را حفظ کرده، اگرچه که تأثیر کلی آن بر افغانستان در مقایسه با کاهش نفوذ آمریکا یا روسیه همچنان محدود است. این تغییر ممکن است توانایی قدرت‌های سنتی را برای مقابله با فعالیت‌های «داعش خراسان» تضعیف کند. با تمرکز طالبان بر تثبیت کنترل داخلی، ممکن است فضای بیشتری برای گروه‌هایی مانند «داعش خراسان» فراهم شود تا نفوذ خود را گسترش دهند، به‌ویژه در مناطقی که کنترل دولتی ضعیف است. علاوه بر این، کاهش حضور خارجی به این معناست که «داعش خراسان» ممکن است با مقاومت نظامی کمتری از سوی قدرت‌های خارجی مواجه شود و بتواند آزادانه‌تر عمل کرده و حتی منافع خارجی را فراتر از مرزهای افغانستان هدف قرار دهد.

نفوذ خارجی در افغانستان، پنج کشور با بیشترین نفوذ، 2000 تا 2022

وضعیت افغانستان نقش مهمی در تعیین خط سیر آینده «داعش خراسان» و تهدیدهای آن برای سایر کشورها، از جمله کشورهای همسایه و قدرت‌های بزرگ، خواهد داشت. در شرایطی که طالبان به دنبال تثبیت کنترل خود در افغانستان است، توانایی «داعش خراسان» برای انجام حملات و گسترش دامنه فعالیت خود در داخل و خارج از افغانستان همچنان یک دغدغه مهم جهانی است.

اینکه آیا «داعش خراسان» دامنه فعالیت خود را گسترش داده یا مهار شود، عامل کلیدی در تعیین سطح تهدید جهانی آن خواهد بود و این گروه را در رأس اولویت‌های ضدتروریستی جهان نگه خواهد داشت.

«این متن در راستای اطلاع‌رسانی و انعکاس نظرات تحلیل‌گران و منابع مختلف منتشر شده است و انتشار

آن الزاما به معنای تأیید تمامی محتوا از سوی "موسسه مطالعات راهبردی شرق" نیست.»